

APSTIPRINĀTS
Rīgas Stradiņa universitātes
2020. gada 21. janvāra
Senāta sēdē, prot. Nr. 2-1/1/2020

Rīgas Stradiņa universitātes Atvērtās piekļuves politika

Rīgas Stradiņa universitāte (turpmāk – RSU) pieņem Atvērtās piekļuves politiku, ņemot vērā dokumentus:

- *Guidelines to the Rules on Open Access to Scientific Publications and Open Access to Research Data in Horizon 2020* (Pamatnostādnes noteikumiem par brīvu piekļuvi zinātniskām publikācijām un atklātu piekļuvi pētniecības datiem programmā “Apvārsnis 2020”), (*Version 3.2, 21 March 2017*);
- PASTEUR4OA (*Open Access Policy Alignment Strategies for European Union Research*) *Open Access Policy Guidelines and Template for Funders* (Atvērtās piekļuves politikas vadlīnijas pētniecību veicošajām organizācijām) (*September 2015*);
- Eiropas Komisijas ieteikumu (ES) 2018/790 par piekļuvi zinātniskajai informācijai un tās saglabāšanu (*Commission recommendation (EU) 2018/790 of 25 April 2018 on access to and preservation of scientific information*).

1. Atvērtās piekļuves politikas mērķis

Atvērtās piekļuves politikas mērķis ir bez maksas un atvērtā un nediskriminējošā veidā iespējami agri izplatīšanas procesā nodrošināt pētniekiem un sabiedrībai kopumā piekļuvi zinātniski recenzētām publikācijām, publiski finansētu pētījumu datiem un citiem pētījumu rezultātiem un nodrošināt zinātnisko pētījumu rezultātu izmantošanas un atkalizmantošanas iespēju.

2. Lietotie termini

2.1. **Atvērtā piekļuve** (*Open Access*) – pastāvīga un bezmaksas pieeja pilnteksta zinātniskajām publikācijām un pētījumu datiem tīmeklī jebkuram lietotājam, kas tiek nodrošināts ar organizatorisku un tehnisku līdzekļu kopumu.

2.2. **Deponēšana** (*Depositing*) – dokumentu nodošana uz informācijas un dokumentācijas organizāciju bez īpašumtiesību maiņas vai šādi iegūti dokumenti.

2.3. **Embargo** (*Embargo*) – periods, kurā publikācijas pilnais teksts glabājas repozitorijā kā “slēgts” un nav brīvi pieejams.

2.4. **Institucionālais repozitorijs** (*Institutional repository*) – tiešsaistes vietne institūcijas intelektuālo sasniegumu apkopošanai un izplatīšanai digitālā formātā, nodrošinot tās pārvaldību, ilglaicīgu saglabāšanu un pieejamību.

2.5. **Metadati** (*Metadata*) – strukturēts datu satura apraksts, kas vienkāršo šo datu atrašanu un izmantošanu. Metadati ir: autors, nosaukums, publicēšanas datums, valodas kods (ISO), dokumenta veids, atslēgvārdi, identifikatori (ISSN/ISBN, DOI, URI u.c), anotācija u.c.

2.6. **Pašarhivēšana** (*Self archiving*) – autora izstrādāta pētījuma elektroniska publicēšana bez izdevēja pastarpinājuma.

2.7. **Pētījumu dati** (*Research data*) – fiksēta dažāda veida informācija: fakti, novērojumi, attēli, video/audio ieraksti, datorprogrammu rezultāti, mērījumi un cita veida pieredze, uz kuras balstās argumenti, teorijas, testi, hipotēzes un citi pētniecības rezultāti.

2.8. **Slēgtā piekļuve** (*Closed Access*) – piekļuve pilnajam tekstam ir liegta, pieejami tikai metadati, var būt pieejams kopsavilkums un/vai satura rādītājs.

2.9. **Zinātniskā publikācija** (*Scientific publication*) – zinātniskā stilā, izmantojot attiecīgās zinātnes nozares terminoloģiju, uzrakstīts un publicēts zinātniskais teksts, kurā to autors / autori (ar attiecīgu izglītību un pieredzi konkrētajā zinātnes nozarē vai starpdisciplinārā jomā) atspoguļo teorētisku un empīrisku pētījumu rezultātus. Šo tekstu pirms tā publicēšanas ir izvērtējuši citi zinātnieki, tas satur atsauces uz primāro (pārsvārā) un sekundāro zinātnisko literatūru.

3. Atvērtās piekļuves pamatprincipi

3.1. Atvērto piekļuvi var nodrošināt pašarhivēšana (nodrošina repozitorijs) vai atvērtās piekļuves publicēšana (nodrošina žurnāls):

3.1.1. Pašarhivēšana (“zaļā” atvērtā piekļuve) – autors vai tā pārstāvis arhivē (deponē) zinātniskās publikācijas, ar tām saistītus pētījumu datus vai galīgo recenzēto manuskriptu institucionālajā repozitorijā pirms vai vienlaikus ar publicēšanu, vai arī pēc publicēšanas. Izdevēji var pieprasīt, lai atklāta pieeja tiktu piešķirta tikai pēc embargo perioda.

3.1.2. Atvērtās piekļuves publicēšana (“zelta” atvērtā piekļuve) – autori publicē savu pētījumu rezultātus atvērtās piekļuves žurnālos vai monogrāfiju

sērijās. Publikācijas izmaksas pētniekam var segt RSU vai RSU piesaistīts finansētājs, iepriekš izvērtējot finansējuma nepieciešamību un apjomu. Publikācijas izmaksas pētnieks var segt arī no saviem līdzekļiem vai piesaistot savu finansētāju. Šīs publikācijas ir brīvi pieejamas internetā tūlīt pēc to publicēšanas.

3.2. Atvērtā piekļuve palīdz uzlabot kvalitāti, samazināt nevajadzīgu pētījumu dublēšanos, paātrināt zinātnisko progresu, apkarot krāpniecību zinātnes jomā un var kopumā veicināt ekonomisko izaugsmi un inovāciju.

3.3. Zinātnisko rezultātu efektīva un plaša izplatīšana ir būtisks RSU kā zinātniskas un pētnieciskas institūcijas uzdevums.

3.4. Atvērtās piekļuves rezultātā iegūto zinātnisko rezultātu atpazīstamības pieaugums palielina publikāciju ietekmi attiecīgajā nozarē.

3.5. Deponēšana institucionālajā repozitorijā nodrošina RSU zinātnisko darbu atlasī, ilgtermiņa saglabāšanu un turpmāku izplatīšanu un piekļuvi tiem, lai veiktu iekšējo un ārējo novērtēšanu.

4. RSU Atvērtās piekļuves politikas īstenošana

Īstenojot Atvērtas piekļuves politiku, RSU nosaka:

4.1. pētniekiem jādeponē institucionālajā repozitorijā pilna teksta digitālā kopija, kā arī visi ar publikāciju saistītie metadati. Pētnieki ir atbildīgi par savlaicīgu savu publikāciju deponēšanu institucionālajā repozitorijā.

4.2. visu deponēto publikāciju pilnajiem tekstiem jābūt atklāti pieejamiem tūlīt pēc deponēšanas vai pēc iespējas drīzāk pēc deponēšanas. Visos gadījumos, ja arī publikācijai ir slēgtās piekļuves statuss, tās kopsavilkumam un metadatiem jābūt atklāti pieejamiem, lai palielinātu tās atpazīstamību. Zinātniskām publikācijām deponētā vienība var palikt embargo periodā līdz 6 mēnešiem un līdz 12 mēnešiem publikācijām sociālajās un humanitārajās zinātnēs.

4.3. Atvērtajā piekļuvē informācijas apmaiņai var tikt ievietotas arī citas dažāda veida publikācijas, kas nav zinātniskas.

4.4. Institucionālajā repozitorijā pētniekiem jādeponē pētījumu dati, kuriem nav noteikti publicēšanas ierobežojumi.

4.5. pētniekiem ieteicams saglabāt savas autortiesības pēc iespējas pilnā apjomā un nodot izdevējiem tikai tās tiesības, kas ir nepieciešamas publicēšanai.

4.6. pētniekiem ieteicams deponēt institucionālajā repozitorijā arī publikācijas, kuras ir sagatavotas pirms pašreizējās politikas spēkā stāšanās datuma.

5. Atvērtās piekļuves politikas atbalsts un uzraudzība

5.1. RSU atbalsta atvērtās piekļuves īstenošanu, organizējot seminārus, pasākumus, palielinot informētību, kā arī izglītojot un apmācot par atvērtās piekļuves jautājumiem.

5.2. RSU nodrošina nepieciešamos cilvēkresursus un nepieciešamo infrastruktūru Atvērtās piekļuves politikas realizēšanai.

5.3. Informācijas tehnoloģiju departaments nodrošina RSU atvērtās piekļuves sistēmu darbību.

5.4. Zinātnes departaments sistemātiski uzrauga RSU Atvērtās piekļuves politikas īstenošanu un nepieciešamības gadījumā iniciē darbības, lai to nodrošinātu.

5.5. Zinātnes departaments ir atbildīgs par struktūrvienību komunikācijas un sadarbības koordinācijas nodrošināšanu ar mērķi īstenot Atvērtās piekļuves politiku.

Senāta priekšsēdētājs

J. Gardovskis

I. Aploka, 67409196

SASKAŅOTS:

_____ Dekānu padomes sēdē
Protokols nr. _____

SASKAŅOTS:

06.01.2020. Rektorāta sēdē
Protokols nr. Nr. 5-2/1/2020

Juridiskā daļa
Juriste
Dagnija Zvidriņa

